

séről az ország már meghozta ítéletét. És következtetést von le a vádemelés pusztai lehetőségéből, holott tagja volt oly kormányának, amely szintén átélte ilyen pert, amely ellen sokkal súlyosabb vádak emeltek nyomtatásban és élőszóban s a mely miatt az ő kormányának tagjai is kénytelenek voltak a bíróság elé állni.

A mellett a „politikai erkölcsről” szóló egész fejtegetés nem egyéb, mint *nyílt átjátszása a Dész-féle pörnek az eredeti rágalomtól egészen eltérő terepére*. Az utólag összeháztalt pletykák semmi összefüggésben sem állnak azzal a rágalommal, amellyel Dész Zoltán a miniszterelnököt eredetileg illette, amely miatt a bíróság elé került. Olyannyira, hogy a pör tulajdonképeni tárgyához nem tartozó állítólagos bizonyítékokra nézve nem is kellenek megengedni a valódiság bizonyítását. De Lukács László és az egész kormányzat integritását legjobban bizonyítja az a tény, hogy *magá kívánta a bizonyítás elrendelését*. E tekintetben a bíróság annyira ment, hogy előre gondoskodott mindazon intézkedésekről, amelyekre a vádlottnak vélt bizonyítása körül szüksége lehet. Hiába itt minden kísérlet akár a tárgyalás elhalasztása, akár az ügynek elhúzása, a botrány ébrentartására, a mire nyilvánvaló törekvés mutatkozik meg a Dészék táborában; hiába minden kísérlet az eredeti rágalom elől való kitérésre, a kérdésnek más terepre való átjátszására; hiába minden, bármily gonddal kiesztelt beállítás arra, hogy a pörnek bírói elintézése után is valamiféle üledék maradjon a közvéleményben, amely politikailag gyümölcsözteszthető legyen: az ügy hivatott bírái előtt van, a bizonyítás szabadsága még a pörön kívüli s erőszakosan előrán-

cigált kérdésekre is teljes; meg van minden perrendi biztosíték arra, hogy az ítélet a célzatos politikai botránykeverés ellenére is meghozza a mindeneket megnyugtató igazságot. A törvény és a bíróság pártatlanságával szemben hasztalan a priori hangulatkeltésnek minden fegyvere, még ha Andrassy Gyula gróf forgatja is. Az az Andrassy, aki bírónak játssza ki magát, holott Dész Zoltánnak politikai érdektársa.

Nem lesz mozimonopólium Szegeden.

— Határozott a közgyűlés. —

(Saját tudósítónktól.) Szeged város törvényhatósági bizottsága szombaton foglalkozott a *mozi-monopólium* ügyével. Balassa József és Milkó Henrik vállalkozók beadványát és a tanács javaslatát már részletesen ismertették. A vállalkozók huszonöt évre kizárólagossági jogot kértek a mozgófénykép-színházak részére, amivel szemben följárlottak összesen százhuszezer koronát és azt, hogy a három építendő mozi a szerződés lejártá után a város tulajdona lesz. A mozik értéke a berendezés és felszerelés nélkül százötven-százötvenezer korona. A tanács csak tizenöt évre javasolta a monopóliumot, azzal a kikötéssel, hogy a monopólium épülő mozik már a szerződés életbeléptetése napján a város tulajdonát képezik és a vállalkozók azokra csak használati jogot élveznek.

A közgyűlés többsége *napirendre* tért a tanács javaslata fölött. Azt elismerték a fől-szóalók, hogy anyagilag előnyös üzletet kötne a város, mert végeredményben öt-száznegyvenezer korona értékhez jutna, a szabad versenyt azonban a közönség rovására még ebben az esetben sem szabad korlátozni.

Bokor Pál helyettes polgármester elnököl a közgyűlésen. Gaál Endre dr. referálta

az ügyet és terjedelmes beszédben indokolta meg a tanács javaslatát. Szegeden *évente háromszázezer ember jár moziba, annyi mint a színházba*. A figyelem mindenütt ráterelődött a mozgófénykép-színházakra, amelyek részben jelentékeny kulturális föladatot teljesítenek. Szegeden van három mozi, de azok nem önálló színházak, hanem magán-épületben bérelt bálhelyiségek. A vállalkozók ajánlatát tehát a legnagyobb figyelemre kellett érdemesíteni, mert így hozzájárulhat a város három új, díszes, pusztán csak a mozgófénykép-színház céljaira épült színházhoz, amelyeket a berendezésen és a felszerelésen kívül összesen négyszázötvenezer koronáért hajlandók fölépíteni a vállalkozók. Ezzel tehát ki lehetne elégíteni a kulturális igényeket, ami nem hogy megterhelést jelentene a városra, hanem igen tekintélyes anyagi hasznót: a tizenöt év után összesen ötszáznegyvenezer koronát. És még csak nem is lehet monopóliumról beszélni, mert a város öt évenként emelheti a mozik számát. A már szerzett jogokat nem érintené a szerződés.

Az előterjesztés után Bokor Adolf jelentkezett szólásra. Anélkül, hogy érdemben foglalkozott volna a javaslattal, indítványozta, hogy a közgyűlés térjen napirendre a kérvény fölött. A belügyminiszterium most készült el a mozikra vonatkozó szabályzattal, amelyet ankét elé terjesztenek. Nem opportunus tehát, ha a közgyűlés most érdemben foglalkozna a kérdéssel.

Dobay Gyula dr. indítványozta a javaslathoz érdemben való elutasítását. A város nem adhatja ki a kezéből a rendelkezési jogot, habár elismeri, hogy az ajánlat pénzügyileg fényes, de a közönséget nem szabad kiszolgáltatni egyes vállalkozásoknak. A monopólium különben is a mai állapotot akarja lekötöni, pedig a mozi technika napról-napra fejlődik.

Obláth Lipót a tanács javaslatát pártolta. Olyan kulturális intézménnyel állunk szemben — mondta, — amely még a színháznál is hatalmasabb. A mozi a tömeget tanítja. És a színház évente nyolcvanezer koronájába kerül a városnak, ezzel szemben az ajánlat elfogadásáért kapna a város ötszáz-

— Ezek valamit akarnak tőlem, — mondtam magamban.

Sokáig ülhetttem így, magam előtt is titkolva az izgatottságomat. Bizonyosan mind félreismertem. Lehet, hogy valaha volt is dolgom velük és elfelejtettem őket. Talán megnéztek egyszer, anélkül, hogy tudtam volna. De most, hogy nem láttam őket, még egyre néztek, mindig erősebben és halkabban s a tekintetük, mintha gyűjtőlencsén szűrődött volna át, égette a kabátom posztóját. A szívem viharosan vert. Tűrhetlenné vált a helyzet. Fölkeltem és a régi helyemre ültem.

Csakugyan figyeltek. Néhányan felálltak és előrehajoltak, mások barátságosan, hivatkozóan gesztikuláltak.

Odaintettem a pincért.

— Kik ezek?

— Nem tudom.

Felhajtottam az undok bort, fizettem és indulni akartam. Már rajtam volt a rélikabát is. Egyszerre csak az asztalomhoz sompolygott két alak. Az egyik, a barnakabátos, valamit hadart, ismeretlen nyelven.

Nem értem, — mondtam türelmetlenül, a végletekig felizgatva.

Erre németül kezdett beszélni.

— A „Krakkói Szövetkezett Munkások” jöttek üdvözölni téged. Szervusz.

Nyújtotta a kezét.

Hátrahököltem és nem fogadtam el a parolát.

— Kicsodák az urak?

— Még te kérdezed? — kacsintott a sápadt és nyurga.

— Jól adja, — vihogott a másik.

Végtelen gyöngesség fogott el. Gondolkoztam, hogy a faképnél hagyjam-e őket, vagy végére járjak a dolognak. A szemükbe tekintettem. Láttam, mint tükröződik az arcuk a becsület, lengyel szemeken és láttam, hogy nem tréfálnak és láttam, hogy ők ebben a pillanatban — egyszerre mind —

csakugyan fölismertek. Egy idegen élet árnya húzódott végig a lelkemen. A fejemhez kaptam. Tapintottam a homlokomat. Éreztem a reácsapzó haját, az én hajamat. Beszéltem és hallottam a hangomat. Mégis mintha megsemmisültem volna. Olyan jó lett volna most aludni a föld alatt, egészen névtelenül, mélyen-mélyen a föld alatt.

— Mit akarnak? — esdekeltem csaknem síró hangon, a gyengeség utolsó erőlködésével. — Miért keresnek? Az ég szerelmére, miért kinoznak engem?

— Gyere az asztalunkhoz, — orditozták kórusban.

Egy pillanat múlva már ott ültem, sápadtan, mereven. Nem volt kegyelem a számomra. A munkások belémszúrták tekintetüket, felborzolták a hajam, össze-vissza csókoltak. Tegeződtem velük. Lassanként mindenbe belenyugodtam. A másik homályos szobában nyekegni kezdett a verkli-zongora, mi pedig ittunk. Csak néha eszméltem föl. Kerestem valamit az összeszorított, görcsös agyvesomóimmal, mintha egy kincset keresnék ájult álomban, örültem és nem találtam. Az életem elsüllyedt mellőlem. Semmire se emlékeztem már. Csak a munkásokat láttam, akik megint orditozni és marakodni kezdtek és ostromoltak a kérdéseikkel.

— Mennyire megsoványodtál azóta, — mondta a nyurga.

— Dehogy. — bőfögték a többiek — hiszen kövér, mint a krakkói püspök.

— Nem értem, — dadogtam.

Ő nem érti, — szónokolt egy kis lengyel. — Nem akar megismerni bennünket a gyalázatos, a számár, a szemtelen... — és a földhöz vágta a poharát.

— Az anyádra se emlékszel már? — kérdezték többen.

— Az anyáma? — mondtam fáradtan.

Rájuk sandítottam és láttam, hogy is-

merik az anyámat, egy idegen asszonyt, akit én nem ismerek.

— A hugod a télen férjhez ment, — kiáltott egyik munkás. Hol maradt a nászajándék, te zsugori?

— De hát nekem nincs is hugom.

— Nincs, nincs, — nevetett az egész asztal.

Ezután már alig engedtek szóhoz. Közrefogtak és megrohantak, elkábítottak a szávaikkal:

— A krakkói hidra se emlékszel, ahol annyit ácsorogtál? A részeg éjszakákra, mikor a hóban szuszogtál és pezsgőt öntöttél a lányok mellébe? A csengős szánokra? A nagy lovaglásokra? A fekete paripádra, amelyen egy holdas éjen végiglovagoltál a városon?

— Nem, nem, nem, — nyögtem remegve.

— Az apádra se emlékszel, a kövér ulánusra?

— Nem.

— A szeretődre se, az almazöld-szemű Maricára, a fehér, csodás Maricára?

— Nem, — zokogtam egyre csendesebben, minden ellenállás nélkül.

— Várj csak, — sivitott egy kis göndör lengyel — mindjárt kisegitelek. Egy délután, augusztusban a pap méhesében aludtál, a földön és körülötted méhek, darazsak dünnyögtek. Mindjárt nyomom leszünk, uracskám. Akkor te beszéltél velem. A domboldalon tökvirágok voltak. Galagonyák nyíltak a melegben. Erre se emlékszel?

Hallgattam a beszédet, amelyben egy ismeretlen élet minden szemete kavargott és megtántorodtam. Most már láttam a tájat, ahol jártam, talán álomban, de igazán és határozottan emlékeztem rá, különösen a kövér narancssárga tökvirágra. Ez egyszer csakugyan megtörtént. Már nem voltak idegenek a részeg álmalakok se. Elhatároztam, hogy megadom magam. Odavetem nekik az élete-